

Laat elk talent tot wasdom komen!

Door Ellen Bijsterbosch & Has Bakker

Vrijheid begint met de mogelijkheid je in vrijheid te ontwikkelen. Een mal past ons niet: elk mens en dus elk kind is anders. Elk talent is anders en elk individu heeft iets anders nodig om tot volle wasdom te komen. Waar de één ervaart van een potje voetballen, haalt een ander zijn plezier uit vioolles en weer een ander uit het bouwen van een boomhut. De kansen om je talenten te ontdekken en te ontplooien zijn echter niet gelijk verdeeld. Voor sociaal-liberalen vraagt dat om actie: de afkomst, het opleidingsniveau of de sociaal-economische positie van je ouders mogen niet bepalen hoeveel mogelijkheden je krijgt in het leven.

Dat is niet alleen omdat gelijke mogelijkheden tot persoonlijke ontwikkeling rechtvaardig zijn naar elk individu, maar ook omdat we de overtuiging hebben dat het de sleutel is naar maatschappelijke vooruitgang. Hoe meer het individu de kans krijgt om zijn volle talent te verwezenlijken, hoe meer het individu van dat talent kan inzetten voor de samenleving als geheel. In dat opzicht kunnen we het ons eigenlijk niet veroorloven om talent te verspillen. In dit policy paper doen wij een aantal voorstellen om talentverspilling tegen te gaan op het gebied van cultuur en sport.

Cultuur

Tijdens de coronacrisis werd een groot verschil duidelijk tussen scholen die een goed ontwikkelde visie hebben op cultuuronderwijs, en scholen waar cultuuronderwijs wordt gezien als een 'leuk extraatje'. Als de werkdruk voor leraren hoog is, wordt alles wat extra is als eerste geschrapt. Terwijl het in zo'n ingewikkelde tijd voor kinderen en jongeren juist belangrijk is om jezelf te uiten, te reflecteren en te ontdekken wat de kracht van verbeelding is. Tegelijkertijd was op veel scholen ook vóór de coronacrisis de werkdruk al hoog, onder andere door het lerarentekort. En op veel scholen werd daardoor al langer cultuuronderwijs het kind van de rekening. Terwijl het ook anders kan. Scholen die cultuuronderwijs écht hebben verankerd in hun doorlopende leerlijnen, laten het niet zomaar vallen.

1. Van activiteiten naar kennis

In veel gemeenten zijn er subsidies voor cultuureducatie-activiteiten beschikbaar voor scholen. Dat is natuurlijk mooi. Maar daarmee ben je er nog niet. Door vele personeelwisselingen vervliegt kennis en enthousiasme over cultuureducatie op scholen snel, zeker als er maar één iemand op school verantwoordelijk voor is. Stel daarom als voorwaarde dat elke school een visie op cultuureducatie vastlegt. Zorg er daarnaast ook voor dat de vraag (van scholen) en het aanbod (van culturele instellingen) op elkaar aansluiten. Dat kan bijvoorbeeld door een onafhankelijke matchmaker, die scholen ook kan ondersteunen met kennis en begeleiding in het maken van een cultuurplan.

2. Een impuls voor vernieuwende cultuureducatie

Nog mooier is het als scholen en culturele instellingen gezamenlijk cultuuronderwijs ontwikkelen. Stel daarvoor bijvoorbeeld subsidies beschikbaar voor vernieuwende vormen waarmee cultuur verweven wordt met andere vakken. Te denken valt aan muziek in het taalonderwijs, erfgoed en techniek, of theater in geschiedenislessen. Verder blijft cultuuronderwijs op het vmbo op veel plekken nog achter: het aantal uren cultuuronderwijs op het vmbo is gemiddeld slechts een derde van dat op de havo en een kwart van dat op het vwo. Geef dus een extra impuls aan cultuuronderwijs op het vmbo!

3 Haal drempels weg om naar het theater of museum te gaan

Tot slot zijn er voor basisscholen vaak nog drempels om culturele activiteiten buiten school te ondernemen – denk maar eens aan het vervoer naar een museum of theater. Ouders die allebei werken kunnen niet zomaar helpen met vervoer. En vooral met kleine kinderen is het voor de juf of meester niet zo eenvoudig om met de klas op de fiets of in de stadsbus te stappen. Daardoor wordt er op steeds meer scholen alleen gevraagd om cultuurprogramma's in de klas. Dat is eigenlijk zonde, want een bezoekje aan een museum is voor veel kinderen echt een bijzondere en vormende ervaring! In veel gemeenten wordt voor schoolzwemmen het vervoer van- en naar het zwembad geregeld. Zorg dus dat je bij de volgende aanbesteding voor het zwembadvervoer óók het vervoer naar kunstinstituten regelt!

Het Jeugdfonds Sport en Cultuur maakt meedoen aan sport en cultuur voor kinderen in armoede toegankelijk. Doet jouw gemeente daar al aan mee? Naast het weghalen van financiële drempels kun je trouwens nog meer doen! We weten dat 76% van de personen van 12 jaar en ouder minstens één keer per jaar aan sport doet, versus 61% die minstens één keer per jaar aan cultuurbeoefening doet in de vrije tijd. De populariteit van sport en cultuur loopt dus niet heel erg uiteen. Maar als we naar de aanvragen bij het Jeugdfonds kijken, dan zien we een ander beeld: 85% van de aanvragen zijn voor sport, en slechts 15%

voor cultuur. Dat kan ermee te maken hebben dat sport wat 'dichterbij' is over het algemeen. Veel kinderen hebben wel een voetbalveldje in de buurt, terwijl er geen muziekschool op elke hoek zit. Onbekend maakt onbemind? Het Jeugdfonds Sport en Cultuur is daarom met het initiatief Cultuur@Cruyffcourts begonnen om kinderen op succesvolle sportlocaties óók kennis te laten maken met creatieve activiteiten zoals rappen, dansen en dj'en. Bedenk dus hoe je slimme combinaties tussen sport en cultuur kunt maken, zodat kinderen de kans krijgen om te ontdekken waar zij plezier aan beleven!

Sport

Voor veel mensen is sporten en bewegen een vorm van vrijheid. Het is een manier om je talenten te ontdekken en om jezelf te ontplooien. Sporten maakt veel mensen gelukkig en is een fysieke uitlaatklep in een samenleving waarin we vaak met ons hoofd bezig zijn. Sport brengt ook plezier en trots, zowel om het te doen als om het te kijken. In de samenleving zorgt het voor verbroedering en verbinding, en versterkt het de sociale cohesie. Sport en bewegen zijn overigens niet alleen in sociaal-maatschappelijk opzicht belangrijk. Het zijn ook onmisbare pijlers in het verbeteren van onze gezondheid. De coronacrisis werkt(e) als een alarmbel: mensen met een mindere vitaliteit en weerbaarheid zijn het meest kwetsbaar. Gemeenten hebben een sleutelrol om sport en bewegen laagdrempelig en voor iedereen mogelijk te maken.

1. Begin bij kinderen en jongeren

Alle kinderen moeten de kans krijgen om een gezond en gelukkig leven te leiden en moeten zoveel mogelijk in staat worden gesteld om hun talenten te ontdekken. Daarom is het zo belangrijk om ook in de sport te investeren voor de jongste generatie. Bruikbare voorbeelden zijn:

- Stel een goede en bij ouders bekende armoederegeling in;
- Versterk crossovers tussen sportclubs, scholen en 'ongeorganiseerd' sporten (op veldjes en pleintjes) en zet daarbij een buurtsportcoach in ;
- Zorg dat er in brede zin een divers en inclusief sportaanbod is.

In Utrecht deed Petra Pluimers naar dit laatste onderzoek: "Belangrijkste factoren die invloed hebben op hun sportdeelname zijn: geld, locatie en tijd. De Utrechtse jongeren willen graag in hun eigen tijd, niet gebonden en dichtbij huis sporten en mensen ontmoeten, bij voorkeur buiten. Van de jongens maakt 54% al gebruik van de openbare ruimte (straat, pannaveldjes). Maar bij de meiden is dat slechts 7%. De meiden vinden dat er onvoldoende beweefaciliteiten in de wijk zijn: "Waar moeten we dan sporten buiten? Ik houd niet van voetbal." Het voorbeeld van Pluimers laat zien hoe belangrijk het is om niet te blijven hangen in de gebaande paden maar op zoek te gaan naar hoe we jongeren die nog niet kunnen of willen sporten, hiertoe wel weten te prikkelen. Pluimers zorgde ervoor dat er twee 'urban dance grounds' zijn aangelegd waar ook meisjes hun ei kwijt kunnen.

2. Sluit aan bij veranderende (sport)behoefden

Tijden veranderen en niet iedereen voetbalt meer. De wens om meer flexibel te kunnen sporten, bestaat niet alleen bij jongeren. Ook volwassenen willen meer vrijheid om zelf te bepalen waar en wanneer ze gaan sporten. Dat uit zich in initiatieven als Kicks (voetbal in een los abonnementsverband) en – helemaal in de coronaperiode – door meer te sporten in de openbare ruimte. Ook de sportscholen zijn ongekend populair maar krijgen weinig (financiële) steun. Als we tot doel hebben om mensen zoveel mogelijk vrijheid te geven om te kunnen sporten en bewegen, moeten de veranderde (sport)behoefden het uitgangspunt van het denken zijn. Concreet vraagt dit een verschuiving in het denken en soms ook echt ander sportbeleid. Waar – de overigens onmisbare - sportverenigingen nu nog vaak het hart van het beleid en de subsidieverstrekking

zijn, is het zaak dit te verbreden naar álle vormen van sportaanbod: sportverenigingen, sportscholen en andere commerciële aanbieders, beweeginitiatieven en meer ‘ongeorganiseerde’ sportverbanden.

3. Bouw aan een sport- en beweegvriendelijke gemeente

De openbare ruimte en het gemeentelijke vastgoed moeten uitnodigen tot meer sporten en bewegen. Bouw daarom aan een sport- en beweegvriendelijke gemeente. Met duidelijke en aantrekkelijke wandel-, hardloop, en skateroutes, goede fysieke toegankelijkheid in de openbare ruimte, watertappunten, en sportfaciliteiten zoals buiten-fitnessapparaten en sportcontainers. Ga niet klagen over de bootcampclubs in de parken, maar faciliteer ze. Bouw (zie ook hierboven) voor en mét jongeren aan spannend sportaanbod in de openbare ruimte zoals skate- en freerunbanen, urban sports en 3×3 basketbal. Ten slotte: ook het gemeentelijk (sport)vastgoed is een onderdeel van de sport- en beweegvriendelijke gemeente. Stuur daarom actief op meer slimme combinaties tussen locaties voor sport, onderwijs, cultuur en publiek-private voorbeelden zoals voetbalvelden op het dak van de IKEA in Utrecht.

In de landelijke onderwijsvisie van D66 kiezen we met de “rijke schooldag” voor een veel grotere overlap tussen primair onderwijs en kinderopvang. En we kiezen voor nadrukkelijke integratie tussen voor- en voerschoolse educatie en kinderopvang. Daar kan een gemeente behoorlijk veel in sturen, ook via bijvoorbeeld onderwijshuisvesting.

De rijke schooldag en integratie tussen voor- en voerschoolse educatie en kinderopvang gelden als uitgangspunten voor dit policy paper. De inbedding van cultuur en sport is hier een illustratie van. De volledige standpunten over de rijke schooldag en overlap tussen kinderopvang, voor- en voerschoolse educatie en het primair onderwijs, zijn te lezen in het hoofdstuk “Een rijke schooldag voor ieder kind” van het D66 verkiezingsprogramma voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2021.